



ŚWIAT BEZ SUPERMARKETÓW?

scenariusze zajęć

ŚWIAT BEZ SUPERMARKETÓW?

bazary

sklepy
spółdzielcze

paczka
od rolnika

**DYSTRYBUCJA
BEZPOŚREDNIA**

gospodarstwa
rolne

targi

kooperatywy
spożywcze



ZAUFANIE I BEZPOŚREDNIA RELACJA

między rolnikiem/producentem żywności a konsumentami

JAK DZIAŁA KOOPERATYWA SPOŻYWCZA?





JEDZ LOKALNIE, MYŚL GLOBALNIE!

| | |
|----------------------------|--------------------------|
| TYTUŁ: | Świat bez supermarketów? |
| WIEK UCZNIÓW/ENNIC: | 14-16 lat |
| PRZEDMIOT: | Dowolny |
| CZAS: | 45-60 min |

Cele:

Uczniowie/uczennice:

- › dyskutują nad wyzwaniami, jakie obecnie stoją przed producentami i konsumentami żywności
- › poznają zrównoważone modele produkcji i dystrybucji żywności (np. kooperatywy spożywcze, rolnictwo wspierane przez społeczność – RWS, formy sprzedaży bezpośredniej)
- › rozwijają umiejętności pracy w grupie i dyskusji

Metody:

praca w grupach, praca z tekstem, dyskusja

Materiały:

karta pracy nr 1 dla każdej grupy, karta pracy nr 2 dla każdego (lub min 2 dla każdej grupy), klej, duże kartki papieru

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

| | |
|----|--|
| 1. | Podziel uczniów i uczennice na grupy, a następnie rozdaj im kopie karty pracy nr 1 pocięte na paski tak, by każde wyzwanie było osobno, oraz kilka pustych pasków. Poproś grupy, by wspólnie zapoznały się z przykładami problemów, z którymi mierzą się producenci i konsumenci, oraz ewentualnie dopisały brakujące na pustych paskach – takie, które są ważne z ich punktu widzenia. Jeśli któraś z grup dopisała dodatkowe wyzwania, poproś o przedstawienie ich na forum klasy i daj możliwość dopisania ich innym, jeśli się z nimi zgadzają. |
| 2. | Teraz zadaniem będzie uszeregowanie wyzwań poprzez przyklejanie ich do dużej kartki papieru – na samej górze te najważniejsze, a te mniej ważne odpowiednio poniżej. |
| 3. | Poproś grupy, by chwilę pomyślały i zapisały swoje pomysły na sposoby przezwyciężenia tych wyzwań. Chętne osoby mogą podzielić się pomysłami wypracowanymi w grupie na forum klasy. |
| 4. | Rozdaj każdej grupie kopię karty pracy nr 2 z opisami poszczególnych inicjatyw i poproś o zapoznanie się z nimi oraz przypisanie ich do wyzwań, dla których ich zdaniem mogą być rozwiązaniami. |
| 5. | <p>Kiedy grupy skończą pracę, zaproś wszystkich do dyskusji na forum. Zadaj pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Które z wyzwań są dla Was najważniejsze i dlaczego? ➤ Czy któraś z inicjatyw odpowiada na wszystkie z wymienionych wyzwań? Która inicjatywa odpowiada na nie najlepiej? ➤ Czy w którąś macie ochotę się zaangażować i dlaczego? ➤ Czy takie oddolne inicjatywy to realna alternatywa dla przemysłowej produkcji żywności? ➤ Czy macie jakieś inne pomysły? ➤ Czy słyszeliście o innych inicjatywach? |

PODSUMOWANIE:

Na zakończenie zajęć zaprezentuj uczniom i uczennicom przykłady ww. inicjatyw (np. Wawelską Kooperatywę Spożywczą z Krakowa, sklep spółdzielczy Kooperatywy *Dobrze* w Warszawie, mapę polskich inicjatyw RWS na stronie: <http://www.wspierajrolnictwo.pl/rws>, sprzedaż bezpośrednią przez rolników/producentów na stronie: www.odrolnika.pl).

KARTA PRACY NR 1:

Wyzwania

- konsumenci niewiele wiedzą o produkcji żywności
- konsumenci nie doceniają pracy producentów żywności
- marża pośredników to duża część ostatecznej ceny danego produktu
- producenci żywności są zależni od kaprysów pogody i ponoszą całą odpowiedzialność w przypadku klęsk żywiołowych (np. susza, powódź)
- producenci i konsumenci nie znają się nawzajem i nie ufają sobie
- konsumenci nie mają czasu na robienie oddzielnych zakupów u producentów poszczególnych produktów
- certyfikowana żywność ekologiczna jest dla wielu osób za droga do wprowadzenia do codziennego jadłospisu
- konsumenci nie wiedzą, w jakich warunkach został wyprodukowany produkt, który kupują w sklepie

KARTA PRACY NR 2:

Kooperatywy spożywcze

Kooperatywy to grupy ludzi, którzy postanowili kupować wprost od producentów bez dodatkowych pośredników. Nie zawsze są to certyfikowane gospodarstwa ekologiczne, bo proces uzyskania certyfikatu jest czasochłonny i drogi, ale dzięki osobistemu kontaktowi członkowie kooperatywy mają świadomość, w jakich warunkach produkowane są kupowane przez nich produkty. W ustalonych odstępach czasowych – zwykle co tydzień lub dwa – organizują zakupy, które koordynowane są zazwyczaj poprzez zapisy w formularzu internetowym i obsługiwane rotacyjnie przez członków i członkinie kooperatywy. Dzięki zakupie większych ilości producenci oferują niższą cenę. Opłaca się również do nich dojechać czasem kilkanaście kilometrów, bo koszty transportu rozkładają się pomiędzy wszystkich kupujących. Członków i członkinie kooperatyw łączy dodatkowo szersza idea budowania bardziej demokratycznych i sprawiedliwych systemów żywnościowych, wspierania lokalnych producentów i gospodarstw rodzinnych, a nie wielkich agrobiznesów. Kooperatywy organizują spotkania otwarte, pokazy filmowe, zjazdy, dzielą się przepisami kulinarnymi, promując w ten sposób bardziej odpowiedzialną i świadomą konsumpcję.

Sklepy spółdzielcze

Zdrową, lokalną i sezonową żywność można kupować w sklepie stacjonarnym. Powoli rozwijają się inicjatywy sklepów spółdzielczych, których właścicielami są członkinie i członkowie danej spółdzielni. Taki sklep działa w oparciu o składki członkowskie oraz pracę członków i członkiń, często znajduje się w lokalu wynajmowanym od miasta na specjalnych warunkach (dla inicjatyw społecznych). Produkty oferowane w takim sklepie pochodzą bezpośrednio od znanych i zaufanych lokalnych rolniczek i rolników. Cały dochód ze sklepu przeznaczony jest na rozwój spółdzielni, która zwykle organizuje również wydarzenia edukacyjne (warsztaty dot. zdrowego odżywiania, alternatywnych systemów żywnościowych, pokazy filmów, dyskusje itp.) i integracyjne (degustacje, wspólne gotowanie). W sklepie kupować może każdy, a członkom i członkiniom spółdzielni oferuje się specjalne zniżki.

KARTA PRACY NR 2:

Rolnictwo wspierane przez społeczność

Tak zwany RWS (rolnictwo wspierane przez społeczność) to model współpracy między konsumentami i konsumentkami a rolnikami i rolniczkami, w ramach którego grupa konsumentów umawia się na początku sezonu z producentami na zakup całości produkcji z określonego obszaru. Ustalana jest opłata, którą konsumenci płacą rolnikom z góry oraz rodzaj warzyw i owoców, którymi rolnicy obsieją dany grunt. W sezonie, najczęściej raz w tygodniu, grupa odbiera wszystko, co rolnikom udało się wyprodukować i rozdziela równo pomiędzy członków. Odbiory są koordynowane rotacyjnie przez członków i członkinie grupy. Konsumenci korzystają z obfitych sezonów, kiedy plony są wyższe niż przewidywane, ale również ponoszą współodpowiedzialność w przypadku suszy lub powodzi, kiedy plony mogą zostać zniszczone. W ramach modelu przewiduje się też pomoc w gospodarstwie, dzięki której konsumenci i rolnicy integrują się, a konsumenci dodatkowo poznają podstawy ekologicznej uprawy żywności.

Paczka od rolnika / Rano zebrano / Z pola na stół

Istnieje coraz więcej serwisów internetowych oferujących możliwość bezpośrednich zakupów certyfikowanych produktów ekologicznych bądź pochodzących z niewielkich rodzinnych gospodarstw z dostawą do domu. Konsumenci mogą poznać krótkie historie producentów, zobaczyć zdjęcia ich gospodarstw oraz produktów. To wygodny sposób, bo zamówienie, jak to w sklepie internetowym, można złożyć o każdej godzinie, a większość serwisów oferuje szeroką gamę produktów – od warzyw i owoców po ekologiczne kosmetyki czy domowe przetwory i soki.

Grupy zakupowe

Grupy zakupowe tworzą ludzie, którzy zwykle mieszkają niedaleko siebie i zależy im na spożywaniu produktów wysokiej jakości od sprawdzonych dostawców. Grupy działają często na portalach społecznościowych. Poszczególni członkowie i członkinie grupy biorą na siebie kontakt z konkretnym producentem – np. niewielkim gospodarstwem mleczarskim oferującym mleko, jogurty, śmietanę, twaróg. Negocjują ceny produktów oraz umawiają szczegóły dostawy. Następnie zbierają zamówienia od chętnych członków grupy i zamawiają w ich imieniu, żeby producentowi opłacało się przywieźć większą ilość swoich produktów w konkretne miejsce. Sami zaś składają zamówienia u innych członków i członkiń grupy, którzy kontaktują się z producentami np. warzyw, przetworów itp. Odbiór zamówień odbywa się w umówionym miejscu i czasie.